

NVWOA Nieuwsbrief

februari 2005, jaargang 10, nr. 1

Redactieadres: Hans de Groot Jeanne d'Arclaan 250 1183 BG Amstelveen tel.: 020 – 647 53 49, e-mail: hansvaio@planet.nl

In deze Nieuwsbrief...

- *Lezing Geoffrey Dean*
- *E-mailgroep*
- *Oproep Koen van de Moortele*

Lighting candles

- (1) The bad news - what research is telling us.
- (2) The good news - can poetry help?

Verslag van de lezing door Geoffrey Dean op 4 december 2004 samenvatting Hans van Oosterhout

Geoffrey Dean gaf in deze lezing een samenvatting van de stand van zaken na ca. 25 jaar astrologie-onderzoek.

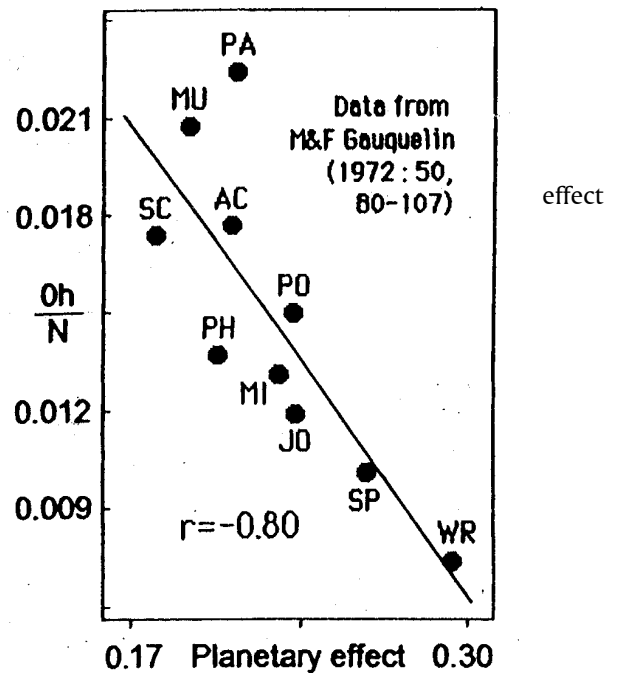
Het werk van Michel Gauquelin

Het grootste probleem bij astrologie-onderzoek zijn de artefacten, de schijnbaar astrologisch effecten die bij nader onderzoek voortkomen uit niet-astrologische factoren. Dergelijke artefacten blijken, zo meent Geoffrey Dean, veroorzaken ook de opmerkelijke resultaten van het onderzoek door Michel Gauquelin.

De resultaten van Gauquelin's onderzoek zijn binnen de NVWOA voldoende bekend. Voor meer informatie verwijzen wij naar de literatuur^{1,2} en naar informatie op Internet^{3,4,5}. Gauquelin vond verbanden tussen beroepsgroepen en de stand van Maan, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus. Wetenschappers en astrologen hebben uitgebreid gediscussieerd over het al dan niet werkelijk bestaan van die verbanden en over mogelijke verklaringen daarvoor.

Nadere bestudering van Gauquelin's werk brengt volgens Dean correlaties aan het licht die Gauquelin destijds niet heeft opgemerkt, correlaties die meer licht werpen op het mechanisme achter de planeeteffecten. Zo blijkt er een sterke correlatie te zijn tussen het aantal geboorten om middernacht, althans geboorten die als zodanig aangegeven, en de grootte van planeeteffect⁶. Dit is te zien in fig. 1. Het heeft er veel van weg dat ouders die toen aangifte deden van een geboorte deze kennelijk liever niet op dat uur geregistreerd wilden hebben. Gauquelin zelf heeft dit verband niet gevonden, het is er dus niet door hem in gebracht. Dit is belangrijk om op te merken want de door Gauquelin gevonden effecten zijn ook wel toegeschreven aan datamanipulatie.

Opmerkelijk aan de uitkomsten van Gauquelin's onderzoek is dat hoe nauwkeuriger de geboortetijd is geregistreerd, hoe kleiner het planeeteffect is. Dat is tegengesteld aan de verwachting. Als er een effect is, dan valt te verwachten dat dit

codering:

AC	acteurs	PH	medici
JO	journalisten	PO	politici
MI	militairen	SC	
MU	wetenschappers	SP	
	musici		
	soortkampioenen		

fig. 1

duidelijker zichtbaar is naarmate de gegevens, in dit geval de geboortetijden, nauwkeuriger zijn.

Bovendien vertoont het door Gauquelin gerapporteerde 'erfelijkheidseffect' een opvallend verschil tussen zonen en dochters. Zo is het verband tussen zonen en vaders duidelijk groter dan dat tussen dochters en vaders (effectgrootte resp. 0.025 en 0.004).

En zo vallen er meer zaken op. In Gauquelin's onderzoek van de verschillende beroepsgroepen, misschien wel het meest bekende deel van zijn werk, worden er significant minder geboorten gemeld op ongewenste dagen, zoals dagen die met hekserij in verband staan, traditionele ongeluksdagen als de dertiende van de maand en de dag waarop het nieuwe maan is. Daarentegen zijn er juist significant meer geboorten op gewenste dagen: christelijke feestdagen, 'geluksdagen' en de dag waarop de maan vol is (zie fig. 2).

Het is niet aannemelijk dat het werkelijke aantal geboorten op die dagen significant afwijkt van dat op gewone dagen.

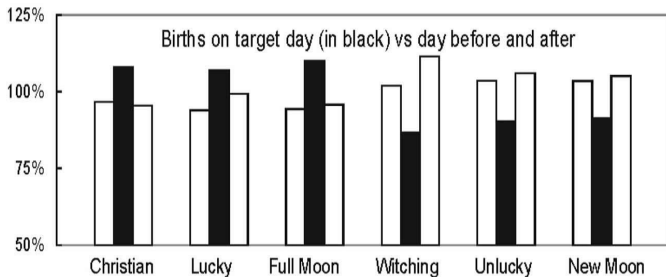

fig. 2

Evenmin lijkt er een reden te zijn waarom er om middernacht veel meer of juist minder kinderen geboren zouden worden. Let wel, we spreken over een periode waarin ziekenhuisbevallingen tijdens kantooruren nog een zeldzaamheid waren. Deze zaken doen vermoeden dat ouders de geboortetijden manipuleerden: men gaf bij de geboorteaangifte bewust een andere tijd en vaak zelfs een andere datum op. Dat vermoeden wordt versterkt door het feit dat deze effecten kleiner worden in de latere jaren van de periode waarover Gauquelin's werk zich uitstrekt. Een verklaring daarvoor is namelijk dat in de eerdere jaren waarover Gauquelin's onderzoek zich uitstreckte de geboortetijd doorgaans door de ouders werd vastgesteld. Aan het eind van die jaren gebeurde dit in toe-

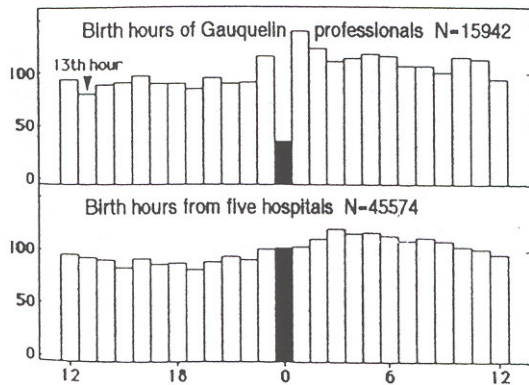

fig 3

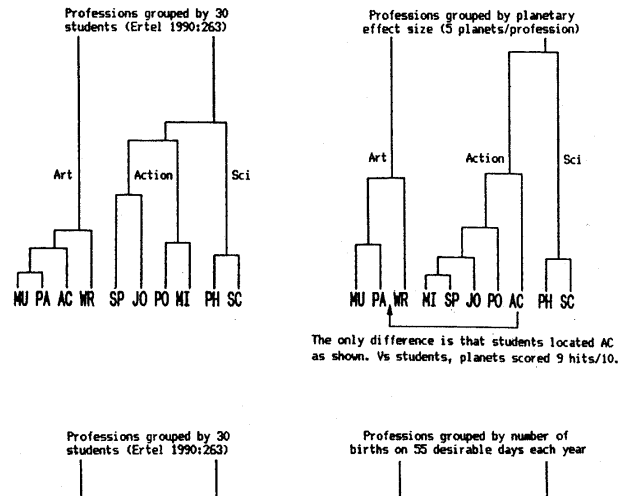
nemende mate in ziekenhuizen door ziekenhuispersoneel. De ouders hadden er geen invloed meer op en de mogelijkheid tot manipuleren verviel. Zie fig. 3. In een later onderzoek liet Suitbert Ertel de horoscopen uit het Gauquelin materiaal door dertig studenten onderverdelen in groepen die naar hun oordeel vergelijkbaar waren, bijvoorbeeld acteurs en musici samen in één groep omdat die meer gemeen hebben dan acteurs en militairen. Deze zogenaamde clusteranalyse leverde drie clusters op: kunst, wetenschap en actie (bijv. militairen en sportkampioenen). De resultaten zijn weergegeven in fig. 4. Dezelfde analyse, wanneer uitgevoerd naar planeeteffect, leverde dezelfde drie groepen op, wat aangeeft dat de planeeteffecten op menselijke gezichtspunten lijken te berusten. Als de clusteranalyse wordt gedaan op basis van geboorte op voorkeursdagen, dan levert ook dit weer diezelfde drie groepen op. Het lijkt er daarom op dat in een aantal gevallen bij de aangifte van de geboorte de tijd werd gemanipuleerd.

Hoe ging dat in zijn werk? Hoe wisten ouders in die tijd welke geboortetijd zij moesten opgeven om te zorgen dat in de schijnbare horoscoop van hun kind de gewenste planeet op de gewenste plaats stond? En hoe wist men eigenlijk welke planeet de gewenste was? De verklaring ligt, volgens Dean, in de almanakken die in voorbije eeuwen in Europa in gebruik waren. Fig. 5 geeft een voorbeeld van een bladzijde uit zo'n almanak.

Uit deze almanakken haalde men de benodigde astrologische informatie. Maar waarom manipuleerde men dan zodanig dat het correlaties opleverde die de traditionele astrologie tegen spraken? En tenslotte: de Gauquelinzones vallen in huizen die in de traditionele astrologie niet als bijzonder gunstig gelden. Het zijn vallende huizen, IV en XII, en van die twee geldt zeker huis XII niet als onverdeeld gunstig. Die keuze hangt volgens Dean samen met de informatie die de almanakken geven: "rijzend" of in het "midden van de hemel".

Cluster Analysis

By Ward's method. Sums the square of the differences between each possible pair of professions, groups them in whatever way will minimise each sum, and displays them in trees where the shorter the vertical branch the closer the similarity. Even random data will give clusters, so what matters is the number and content of the broad clusters.

Mondwechsel und Planeten.		x. Mois. OCTOBRE. ELECTIONS.	
☾ Rehtes Viertel b. 5. 1 U. 46 M. Nachm.		1 Mercre	Remi Ev. 15
● Neumond b. 12. 6 Uhr 58 Min. Abbd.		2 Jeudi	Legier 27
☽ Erstes Viertel b. 19. 9 U. 36 M. Vorm.		3 Vendre	Lucrece 9
☾ Vollmond b. 27. 2 Uhr 42 Min. früh.		4 Samedi	Francq 21
☽ in diesen Monat mit bloßen Auge nicht zu sehen.		☽ Lever du sol. 6. h. 20. m.	☽ Coucher du sol. 5. h. 40. m.
☽ reht. in mp. hat am 5. ihren größten Glanz; sie geht am 1. früh gegen 1/4 Uhr auf.		☽ 17 Placide 4	☽ 21 sexe aige beau 17
☽ geht rechtl. auf in 2. er reht Abbd. am Westhimmel, da sein Untergang gegen 1/2 Uhr erfolgt.		☽ 18 Bruno 17	☽ 22 tems 17
☽ wird am 17. im ☽ reht, und geht am 1. um 1/2 Uhr Abends auf.		☽ 19 Judith 1	☽ 23 d frais 1
☽ reht. in 2. reht Abends am Südwesthimmel, da er zwischen 6 u. 7 Uhr untergeht.		☽ 20 Pelagie 15	☽ 24 j jouir aies 15
		☽ 21 Dario 30	☽ 25 j varia 30
		☽ 22 Gedeon 15	☽ 26 j. 44 m. 2 m 15
		☽ 23 Firmin 30	☽ 27 j. 27 m. 10 as 30
		☽ 24 Lever du sol. 6. h. 33. m.	☽ Coucher du sol. 5. h. 27. m.
		☽ 25 Maximin 15	☽ 28 j. 27 m. 10 as 30
		☽ 26 Edouard 30	☽ 29 j. 27 m. 10 as 30
		☽ 27 Calixte 14	☽ 30 j. 27 m. 10 as 30

afb. 5

Met andere woorden, men richtte zich op wat er aan de hemel

zichtbaar was. Ouders wilden dat hun zoon en, kennelijk in mindere mate, hun dochter te boek zou staan als geboren onder bijvoorbeeld Jupiter en paste de geboortetijd zodanig aan, dat deze aan het opkomen was of culmineerde⁷. En zo leidde een gebruik om geboortetijden letterlijk toe te schrijven naar gewenste astrologische constellaties tot het verband dat Gauquelin vond tussen planeten en beroepsgroepen. Een artefact dus.

De werkzaamheid van astrologie

De resultaten van Gauquelin waren niet opvallend door hun effectgrootte. Er hoefden niet veel ouders te zijn die zich aan dergelijke praktijken overgaven om de resultaten tevoorschijn te brengen die Gauquelin vond. Heel anders ligt het met de effectgrootten die astrologen claimen.

Estimates by N=56 astrologers (40 AA, 16 Aus) 1985-86				
Estimated % of people	Mean	sd	who fit their birth chart in	Corresponding correlation
22%	30%		Every possible respect	r=1.0
57%	26%		In most things	r=0.7
18%	16%		In a few things only	r=0.3
3%	4%		In almost nothing	r=0.1
100%			Pro rata mean	r=0.68

afb. 6

Fig. 6 geeft de resultaten weer van een onderzoek van Dean onder 56 praktizerende astrologen. Deze bleken aan astrologie een effectgrootte toe te kennen van ca. 0.68%. Dat komt neer op een percentage juiste uitspraken van 84%. Een meta-analyse van 53 Vernon-Clark-type onderzoeken levert een effectgrootte op van 0.004, wat neerkomt op een 50.2% juiste uitspraken. Een dergelijk getal is verklaarbaar uit de normale variatie tussen testgroepen, zoals te zien is in fig. 7. De bovenste grafiek laat zien hoe in een simulatie de gemeten effectgrootte varieert afhankelijk van de grootte van de onderzoeksgroep. De rechtse puntenwolk komt overeen met een effectgrootte van 0.68, de links met een effectgrootte 0.0. De onderste grafiek geeft de uitslag weer van de genoemde meta-analyse. Zelfs als positieve resultaten op alle mogelijke

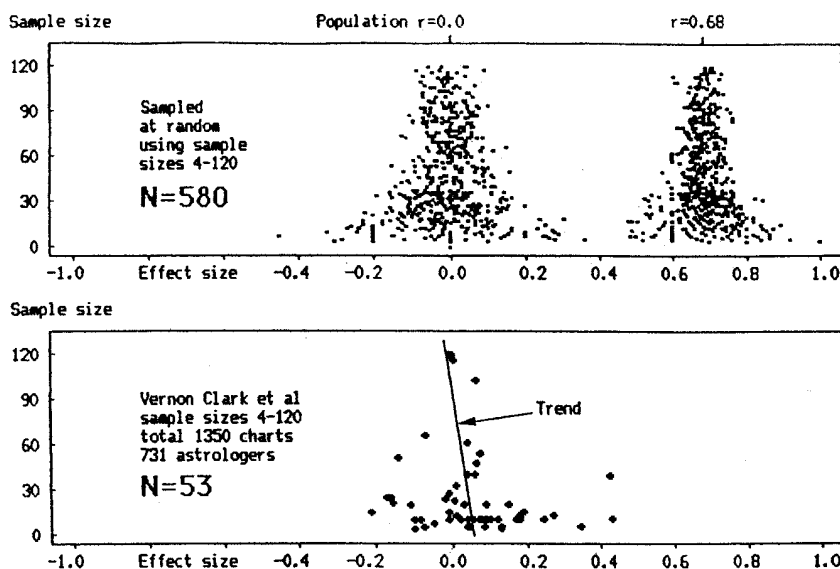

fig. 7

manieren worden begunstigd, dan nog is de effectgrootte niet meer dan 0.009, ofwel 50.45% juist.

Kortom, onderzoek naar astrologische claims leidt voor de astrologie uiteindelijk tot niets. Voor wie de horoscoop wenst te zien als bron van informatie is dit alles slecht nieuws.

Het goede nieuws

Wat moeten astrologen aan met dit slechte nieuws?

Als de statistische onderzoeken laten zien dat astrologie geen bron van informatie is, is het dan voor astrologen geen reden om maar iets anders te gaan doen? Volgens Dean is dat niet het geval. Hij verwijst naar publicaties van twee astrologen over de manier waarop de astroloog met de cliënt omgaat. Volgens de franse astroloog Jacques Hallbronn komen de *tricks of the trade* neer op het winnen van het vertrouwen van de cliënt, zelfs al heeft de astroloog zelf weinig vertrouwen in de informatie die hij verstrekt. Maar daar gaat het volgens Michael Moore, winnaar van de prijs van de Astrological Association in 1979, ook niet om. Niet de betrouwbaarheid van de horoscoop is van belang, maar datgene wat de cliënt erin kan lezen. De horoscoop fungeert als een soort hemelse Rorschachtest, een zoals Dean het noemt 'celestial inkblot'. Dat is een aanknopingspunt voor een therapeutisch gesprek en om als zodanig goed te kunnen functioneren moet de cliënt ervan overtuigd zijn dat astrologie werkt, ook als dat niet zo is. Was het slechte nieuws dat de astrologie niet werkt, omdat ze geen échte informatie levert, nu wordt dat omgezet in goed nieuws: de astrologie werkt, want voor een therapeutisch gesprek levert ze een uitgangspunt dat door de cliënt als betrouwbaar wordt ervaren.

Willen astrologen de astrologie meer bruikbaar maken, dan moeten zij dus zorgen dat hun cliënt er zoveel mogelijk dingen in kan lezen. Dat zou kunnen door er een religieuze dimensie aan te geven. Uit onderzoek is echter gebleken, dat astrologie weliswaar de rol van een religie kan vervullen, maar op een zeer individuele wijze. De variatie daarin is zó groot dat het niet goed mogelijk lijkt hier praktisch gebruik van te maken.

Een andere mogelijkheid is het gebruik maken van poëzie. Poëzie is de kunstvorm die het dichtst bij de astrologie staat. Beide maken gebruik van taal. De astrologische duiding is wel 'verklede poëzie' genoemd, maar die gedachte is nooit verder

uitgewerkt. Kan een beter begrip van poëzie aan de praktische uitoefening van de astrologie bijdragen? Het gaat om het overbrengen van gevoelens door te schilderen met taal, om beelden opbouwen met woorden. De astrologische duiding kan dat ook doen, en onthult daarmee een innerlijke betekenis. Een voorbeeld daarvan ziet Dean in een regel van een oud Engels lied: *April is in my mistress face, but in her heart a cold December.*

Een minder koud hart kan door dergelijke poëzie worden geraakt, en daar gaat het om. Maar wordt een duiding dan ook beter wanneer die is geschreven als gedicht? Dat blijkt nog niet zo simpel te zijn. Dean beveelt astrologen dan ook niet aan om over te gaan tot rijmelarij, of tot het eenvoudig aaneenrijgen van regels van beroemde Engelse dichters, met daarbij op markante plaatsen een teken, planeet of aspect in

plaats van de oorspronkelijke tekst. De duiding van de horoscoop wordt er alleen beter van wanneer er ook goede poëzie van wordt gemaakt. Pas dan ontstaan er beelden waarin de cliënt kan lezen wat deze wil. Dat leidt tot praktische problemen: veel mensen hebben een zekere weerstand tegen poëzie, dus hoe lang mag zo'n gedicht dan zijn? Is de gemiddelde astroloog in staat om voldoende kwalitatief goede poëzie te produceren? En als dat gelukt is, dan is de kous daarmee nog niet af, want vanuit dit poëtisch gegeven zal vervolgens het echte horoscoopgesprek dienen te worden gevoerd.

Hans van Oosterhout

Noten:

1. GAUQUELIN M. (1966) : L'Héritité Planétaire, Denoël, Paris.
2. GAUQUELIN M. (1967) : The Cosmic Clocks, Henry Regnery C°, Chicago, U.S.A
3. <http://cura.free.fr/gauq/17archg.html>
4. <http://www.astrology-and-science.com/>
5. <http://www.psych.uni-goettingen.de/home/ertel/ertel-dir/index.html>
6. Definitie van effectgrootte:

$$e = (O - E) / E$$

waarin:

O = geobserveerde aantal juiste uitspraken

E = verwachte aantal juiste uitspraken

Bij effectgrootte 0 is de helft van het aantal uitspraken volgens verwachting. De kans op een juiste uitspraak is 50%, ofwel: "niets bijzonders".

Bij effectgrootte 1 zijn alle uitspraken volgens verwachting. De kans op een juiste uitspraak is 100%, de voorspelling is perfect.

Onderstaande tabel geeft, om de gedachten te bepalen, het verband tussen effectgrootte en de bijbehorende kans.

effectgrootte	kans %
0.30	65
0.28	64
0.26	63
0.24	62
0.22	61
0.20	60
0.18	59
0.16	58
0.14	57
effectgrootte	kans % (vervolg)
0.12	56
0.10	55
0.08	54
0.06	53
0.04	52
0.02	51
0	50
-0.02	49
-0.04	48
-0.06	47
-0.08	46
-0.10	45
-0.12	44
-0.14	43
-0.16	42

7. Er is een interessante parallel met wat Nick Campion meldde in zijn lezing tijdens de Conferentie "Horoscopes and History": In het Oost-Romeinse Rijk kwamen in 475 resp. 484 twee generaals die de oude goden aanhingen in opstand tegen de christelijke keizer Zeno. De horoscopen zijn bekend van de tijdstippen waarop zij zichzelf tot keizer proclameerden. Beide opstanden mislukten echter. Volgens Campion hebben beiden zich laten leiden door zichtbare hemelverschijnselen, in het bijzonder de vóór zonsopgang rijzende planeten, die een gunstig verloop van hun opstand leken te voorspellen. Hadden ze de horoscoop van hun onderneming berekend en geduid volgens de Griekse methoden uit die tijd dan hadden ze wellicht van hun plannen afgezien. Ook hier waren dus de zichtbare hemelverschijnselen in plaats van de officiële astrologie doorslaggevend.

Verslag e-mailgroep en uitnodiging

We hebben onlangs het beloop van onze e-mailwerkgroep geëvalueerd en geconstateerd dat ze te rijk aan inhoud maar tegelijk arm aan inbreng blijkt om in deze vorm zinvol door te gaan. We zetten zodoende een streep onder het voorgaande. Toch was er bij de aanwezigen een sterke wens en meer dan voldoende enthousiasme om in een aangepaste vorm een nieuwe poging te wagen. Een gebleken voordeel van deze e-mail werkwijze is dat een onderwerp sterk geconcentreerd kan worden behandeld en inhoudelijk veel meer uit de verf komt dan in een groepsbijeenkomst. En omdat je frequenter kunt uit-wisselen kan een lijn makkelijker en productiever vastgehouden worden, gemakkelijker dan wanneer je één of twee keer per jaar bijeenkomt. Wel blijken die live bijeenkomsten tussendoor dan wel wat extra's te brengen.

Besloten is om twee belangrijke aanpassingen door te voeren. De eerste is het onderwerp van uitwisseling. Dat wordt – met dank aan Floris Methorst – de volgende vraag: 'Wat voegt een astrologische benadering toe aan datgene wat je via andere kennisgebieden en uit andere bronnen over een zaak te weten kunt komen?'. Misschien luidt die vraag in heel andere woorden: 'Waarom houd je je nog altijd met astrologie bezig?'. De tweede verandering is dat we ieder NVWOA lid dat over e-mail beschikt van harte uitnodigen om in de uitwisseling te participeren.

Wie mee wil doen kan zich voor 1 maart per e-mail aanmelden bij Frank Vernooij, mailadres: tover@hetnet.nl Hij zal ook als coördinator in praktische zin blijven fungeren.

Om te voorkomen dat de gedachtenwisseling inhoudelijk teveel verwatert of versnipperd raakt, houdt Hans de Groot er waar nodig oog op dat het gesprek met alle benodigde inhoudelijke ruimte toch thematrouw blijft.

OPROEP

Voor een wetenschappelijk onderzoek naar mogelijke astrologische invloeden, zou ik graag zoveel mogelijk testgegevens verzamelen. U kan daartoe uw zeer gewaardeerde bijdrage leveren, zonder dat dit u veel tijd zal kosten.

Wat zoek ik?

* geboortedata (+ uur en plaats) van mensen waarmee u hetzij een zeer goede, hetzij een zeer slechte communicatie hebt. Niet te verwarren met graag zien of niet, een zelfde mening hebben of niet. Wat ik wil weten is of u deze mensen “met een half woord begrijpt”, dan wel voortdurend misverstanden hebt en irritaties omdat de een de ander niet begrepen heeft.

* data (liefst ook met uur en plaats) + zeer korte omschrijving van allerlei gebeurtenissen in uw leven, al zijn het er maar enkele die u zich goed herinnert: sterfgevallen, geboorten, werkpromoties, ontslagen, diplomamomenten, ziekten, operaties, ongevallen, uw eerste liefdeskus, trouwdata, creatieve prestaties, bijzondere reiservaringen, religieuze momenten, verhuizen, erkenningen, vernederingen, financiële vooruit- achteruitgangen,... alles wat u maar kwijt wilt, kleine en grote dingen.

Vermeld wel bij elke gebeurtenis hoe aangenaam u ze aanvoelde op dat moment, op een schaal van:

-2 = “zeer onaangenaam”,

-1 = “onaangenaam, maar volgende week zijn we dat vergeten”,

0 = “neutraal” of “weet niet”,

+1 = “aangenaam”,

+2 = “fantastisch om nooit te vergeten”.

* Vanzelfsprekend daarbij ook uw eigen geboortegegevens. Indien mogelijk, stuur uw gegevens naar koenvandemoortel@compuserve.com. Alles blijft natuurlijk strikt vertrouwelijk en als er ooit iets als voorbeeld gebruikt wordt, zal dat volledig anoniem gebeuren. De resultaten van het onderzoek zullen op onze webstek gepresenteerd worden en desgewenst ook op een Ronde Tafel-avond. Wel even geduld a.u.b., want ik zal veel gegevens nodig hebben...
Koen Van de moortel

Om over door te denken: Deans goede nieuws

Een redactioneel commentaar op de lezing van Geoffrey Dean.

De lezer is van harte uitgenodigd te reageren.

Opnieuw was Geoffrey Dean te gast bij de NVWOA. Het tijdperk van onderzoek naar claims vanuit de astrologie is wat hem betreft voorbij. Het onderzoeksveld kan worden verlaten. Zo hier en daar ligt er nog een artefact. Maar toch, wat Dean betreft staan de sterren voor de astrologen gunstig, zelfs al zijn er voor hun vak geen geldigheidsclaims meer over, want astrologie als gesprekstool werkt. Mensen zijn erbij gebaat om met astrologen te praten, en dat is goed nieuws, want het legitimeert astrologen om door te gaan met hun consulten. Is Deans goede nieuws voor de astrologen ook goede raad? De kans dat astrologen dat zo zullen zien en willen nadenken over Deans suggestie is klein, want wie zal ervoor voelen om cliënten iets voor te spiegelen zonder daar zelf in te geloven? Astrologen mogen dan ver weg zijn van empirisch geldige uitspraken, wel zijn zij overtuigd van de juistheid van hun uitspraken. Dat bepaalt hun integriteit tegenover de cliënt. Deans advies wekt de indruk dat het naar zijn idee ook wel zonder die integriteit kan.

Een andere vraag is waar de hele exercitie van inspannend en tijdrovend onderzoek op gericht is geweest. Onderzoekers van de astrologie hebben vaak waarheidsvinding en het bestrijden van bijgeloof opgevoerd als motief voor hun werk. Astrologen moesten niet langer de kans hebben om het goedgelovige publiek voor de gek te houden. Deans advies gaat echter een heel andere kant op. Niet het goedgelovige publiek moet van het bijgeloof af, maar alleen de astroloog zelf. Voor de cliënt is de waarheid dat astrologische uitspraken niet te staven zijn slecht voor zijn therapeutisch heil. Stoppen we Deans eindverslag, met dank voor al het werk, op zijn eigen advies dan maar onder in een diepe la?

De NVWOA Nieuwsbrief is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Wetenschappelijk Onderzoek van de Astrologie.

Bestuur NVWOA:

Voorzitter: drs. F.J. Methorst, Kasaidreef 19, 3564 AS Utrecht, tel. / fax: 030 - 261 77 23, e: floris.methorst@planet.nl
Secretaris: Hans van Oosterhout, Turkooisdrift 10 3436 BG Nieuwegein tel.: 030 -603 37 99, e: hans@hvoosterhout.demon.nl
Penningmeester / coördinator onderzoek: drs. F. Vernooij, Prof. H. de Vrieslaan 9, 3571 GE Utrecht, tel. 030 - 271 15 66,
e: tover@hetnet.nl;

Drs. A.G. Bruining, Petemoederslaan 11 bis a 3552 AH Utrecht, tel. 030 - 273 29 54, e: lexbruin@worldonline.nl;
Redactie Nieuwsbrief: Hans de Groot, Jeanne d'Arclaan 250, 1183 BG Amstelveen, tel. 020 - 647 53 49, e: hansvaio@planet.nl

Website: NVWOA: <http://home.worldonline.nl/~lexbruin/index.htm>